

Editorial

Předkládané supplementum se od těch předešlých svou skladbou přece jen trochu liší. Není tematicky přímo spjata s některým z čísel daného ročníku, a stejně tak nesouvisí s cyklem výběrových dramát připravovaného *Slovníku moderního českého dramatu*. Supplementum 2017/2 je věnované desetiletému výročí úmrtí pedagoga, teoretika, kolegy a kamaráda dr. Pavla Kleina, který nás opustil v symbolické datum 27. 7. 2007 ve věku nedožitých Kristových let. S blížícím se kulatým výročím jsme na Katedře divadelních studií přemýšleli, jak si osobnost Pavla Kleina připomenout, jak dát ve známost, že jsme na něj nezapomněli, a to jak v rovině lidské, tak pracovní. Výsledek našich úvah vidíte právě před sebou. Záměrem daného supplementa je nejen krátce rekapitulovat Kleinův profesní život, předměty jeho zájmu, pedagogickou činnost, a veškerou odbornou práci, ale také jej připomenout jako kamaráda a kolegu v osobních vzpomínkách jeho přátel. Dovolím si využít prostoru tohoto editoriale a kromě seznámení s obsahem čísla, jež je konvenční náplní tohoto žánru, připojím neskromně i několik svých krátkých vzpomínek na setkání s Pavlem Kleinem během toho jednoho jediného roku, který jsem měla tu možnost navštěvovat jeho přednášky.

Vyjma nezbytných biografických údajů (které si můžete nově přečíst i ve wikipedickém heslu, které vzniklo při příležitosti této vzpomínky) supplementum nabízí kompletní bibliografii díla Pavla Kleina, která vychází z již publikovaného soupisu (*Theatralia* 2008/Q11), je však nově revidována a doplněna i o záznamy textů týkajících se jeho publikací a nekrology. Z daného soupisu publikovaných textů jsme se rozhodli vybrat tři, které budou reprezentativně zastupovat předměty jeho zájmu: text věnovaný symbolické hře Z. N. Gippiusové *Svatá krev*, který stál na počátku trilogie představení její tvorby českému čtenáři, dále text reflektující proměnu jevištní praxe na příkladu secesního repertoáru Les Ballets Russes, jehož tvorbou se Pavel zabýval i ve své disertační práci, a v neposlední řadě analytický text interpretující inscenaci *Boží duha* v Divadle U stolu v Brně, jenž doteď vnímám jako jeden z ukázkových textů pro studenty bakalářského

studia, na němž lze dokládat principy výstavby analýzy inscenace. Texty byly pouze minimálně redakčně upraveny, především byly uzpůsobeny stávající citační normě časopisu *Theatralia*. Za těmito texty následuje dosud nezveřejněná přednáška Pavla Kleina, která byla proslovena v rámci cyklu Úvahy o vnímání (ty Klein zorganizoval spolu s Mgr. Světlanou Medulánovou pod záštitou Ústavu pro studium divadla FF MU a občanského sdružení Ars Comparationis), ale k jejímu publikování nikdy nedošlo. K vytvoření představy o šíři odborného působení Pavla Kleina jsme dále zařadili soupisy předmětů, které vyučoval na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a na JAMU, stejně tak soupis bakalářských a diplomových prací, které vedl – tyto všechny dokládají, jaké množství studentů Pavel svou pedagogickou činností ovlivnil.

Důležitou část supplementa tvoří vzpomínky jeho kolegů a spolužáků, a to jak ty proslovené a sepsané přímo po Kleinově úmrtí, tak především ty vzpomínkové, sestavené s odstupem času při příležitosti tohoto supplementa. Snažili jsme se spolu s paní profesorkou Evou Stehlíkovou oslovit co nejvíce pamětníků, jistě však někdo z našeho rádia zcela nechtěně a nezáměrně vypadl – těm, kteří by rádi přispěli a nedostali možnost, se omlouváme a přimlouváme se o vlastní vzpomínku nad těmi zde publikovanými. Někteří oslovení pro stále přetrvávající křehkost vůči oné nenadálé události jeho odchodu přispět odmítli, což svědčí především o tom, jak silně a nesmazatelně je v nás osobnost Pavla Kleina stále zapsána. Jednou specifickou vzpomínkou je poté text Karolíny Stehlíkové, která se pokouší vstoupit do diskuze nikoliv jen s Pavlem Kleinem (prostřednictvím dopisu, jež mu píše), ale také s literárním dílem Júlia Gajdoše, v němž se Pavel Klein a jeho kolegové stali nedobrovolnými, do fikčního světa zahalenými postavami.

Za poskytnuté fotografie, které provázejí textovou složku, děkujeme paní Kleinové, Pavlu Javůrkovi a Kateřině Bartošové.

Tento strohý formalistní výčet obsahu čísla sice naplnil formát editoria, zdaleka však nemohl – stejně jako celé supplementum – postihnout osobnost Pavla Kleina. Je skutečně jen malým střípkem, jedním malým dílem skládačky naší kolektivní paměti, paměti, v níž máme každý z nás, kdo jsme jej znali, uloženy naše vzpomínky, radosti i smutky, které jsme s ním měli možnost zažít. Ze své perspektivy tehdejší studentky prvního ročníku kombinovaného studia se cítím až nepokorně troufale, vyslovit se k jeho osobnosti, která ve mně ovšem skutečně zanechala několik stop. Především stopu precizního pedagoga, který oproti všem zvyklostem akademického života přicházel na hodiny vždy nekompromisně včas, a pakliže již byl vnějšími okolnostmi zastaven na chodbě, vstupoval s pokornou omluvou. Upravil svůj spěchem poznamenaný účes, který decentním pohybem ruky vrátil do správné polohy, stejně jako upravil své, v ramienu precizně sednoucí, sako. Tento drobný projev jeho detailního estetického citění byl jednou z typických charakteristik jeho osobnosti, jak ostatně zazní i ve vzpomínkách Kleinových kolegů.

V rámci jednoho z povinných předmětů nám Pavel Klein krátce vyprávěl i o svém výzkumu, symbolismu, který nám měl v časové dotaci určené kombinovaným studentům možnost představit skutečně velmi, velmi zběžně. Pro vysvětlení základních principů si pro nás připravil obrázky, které magnetkami připevnil na tabuli v naší vlajkové lodi, místnosti G01, ukázal levou rukou na oba obrázky a pronesl zásadní větu, která se pro

mě navždy stala jedinou a klíčovou charakteristikou daného období: „V symbolismu hrají důležitou roli barvy.“ Jeho pohled spočinul na dlouhé vteřiny bezmoci na černo-bílých obrázcích, jež prozrazovaly provozní podmínky tamějších kopírovacích zařízení, a poté se na dlouhé vteřiny omluvně zahleděl do zaplněné místnosti. V praxi nám ovšem dokázal, že pro pochopení a zapamatování není vždy stejně mít stoprocentní didaktické pomůcky, ale vůli, která způsobila, že jsme si všechny zpětně popsané barvy obrázků zcela imaginativně živě představili.

Má poslední vzpomínka, kterou bych zde ráda zveřejnila, budiž zcela osobní. V dané době se na katedře zakládala knihovna, doslova se nosily regály, a knihy se stěhovaly z místa na místo. V tomto tvůrčím chaosu jsme s kolegyní Zuzanou Perůtkovou, která mi o dané katedře tolik dlouho a intenzivně vyprávěla, až jsem se rozhodla ji přibrat ke svému stávajícímu pedagogickému studiu, pololežely na podlaze a dívaly se, dosud si pamatují, na Kunderův *Žert*. Ozvalo se zaklepaní a do místnosti nakoukl Pavel Klein. Omluvil se, že ruší a tiše za sebou za sebou zavřel dveře. Volaly jsme jej usilovně zpět, neboť to skutečně nebyl on, kdo by byl na daném místě, na rozdíl od jeho dvou studentek koukajících na video, nepatříčný. Tento obraz mi zůstal – se vším vědomím klíšé – vryt do paměti, a takto vidím Pavla Kleina nejčastěji. Jak skromně a pokorně zavírá dveře. Jako host, host na světě, kam mu bylo umožněno vstoupit jen na chvíli a on za sebou ty dveře zavřel jednou pro vždy dříve, než bychom si všichni přítomní přáli.

Stejně tak si pamatují moment, kdy jsem se dozvěděla o jeho úmrtí – a neb to bylo mé první životní setkání se smrtí, bylo skutečně silné. Nečekané a především nové. Nevěděla jsem, jak se s takovou zprávou vyrovnat a byť jsem mnoho let doufala, že je to věc, kterou se člověk může naučit jako nějakou znalost nebo dovednost, obávám se, že s žádným setkáním se smrtí se nedá umět vyrovnat. Dá se přijmout jako fakt, i když bolest zůstává. Vždy, když odejde člověk, který byl skutečně ještě příliš mlád a který zde mohl zanechat ještě mnoho a více nezapomenutelných stop. Toto supplementum budiž připomenutím některých jeho kroků, v nichž – doufejme – bude možné časem pokračovat a navázat na ně.

Za autorský kolektiv ve složení Eva Stehlíková, David Drozd,
Šárka Havlíčková Kysová...

Iva Mikulová

